

การนำเสนอแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิทยานิพนธ์
ของ
สุบิน อ้อสุวรรณ

เสนอต่อสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2547

ISBN 974-429-139-7

ลิขสิทธิ์เป็นของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.บูรพาทิศ พลอยสุวรรณ ประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.ปัญญา แก้วกิติฐร กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยให้คำปรึกษาแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.นิป เอมรัฐ และ ดร.อุษงค์ วัฒมา ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง ดร.ปฐมพงศ์ สุภเลิศ ดร.อุษงค์ วัฒมา ผู้อำนวยการสมพิศ สุภพงษ์ และผู้อำนวยการประไพ มุ่งกำจัด ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และกรุณาตรวจสอบแก้ไขรูปแบบและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.บุหงา วัฒนะ ดร.กิริติ ศรีวิเชียร ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ อุลิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี ดร.อุษงค์ วัฒมา ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา หันตรา ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสุกรี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา และ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และกรุณาตรวจสอบความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกท่าน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณบิดามารดา ขอขอบคุณญาติพี่น้อง ภรรยาและลูก ๆ รวมทั้งเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและห่วงใยช่วยเหลือตลอดมา

สุบิน อ้อสุวรรณ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
	ขอบเขตการวิจัย	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล	11
	ความหมายของการบริหารงานบุคคล	11
	ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล	13
	หลักการบริหารงานบุคคล	14
	แนวทางการบริหารงานบุคคล	15
	ขอบข่ายภารกิจของการบริหารงานบุคคล	15
	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคล	31
	การบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	36
	หลักการ บริหาร โดยเขตพื้นที่การศึกษา	44
	ความหมายของเขตพื้นที่การศึกษา	44
	การจัดองค์กรการบริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา	44
	องค์กรบริหารงานบุคคล	46
	เขตพื้นที่ศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	46
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
	สรุปแนวคิดและหลักการที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	53
3	วิธีดำเนินการวิจัย	57
	ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ที่ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	68
ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	70
ตอนที่ 3 สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตรวจสอบ ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	93
ตอนที่ 4 ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	95
5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	118
ความมุ่งหมายของการวิจัย	118
วิธีดำเนินการวิจัย	118
สรุปผลการวิจัย	119
อภิปรายผล	136
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	151

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	157
ภาคผนวก ก.....	158
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย	159
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย	160
ภาคผนวก ข.....	161
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาคณะที่ตรวจสอบ	
ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา.....	162
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ	
ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา.....	163
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	164
ภาคผนวก ค.....	175
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้	
ของแนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา.....	176
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	177
ประวัติผู้วิจัย.....	188

สารบัญญัตราจ

ตาราง	หน้า
1	จำนวนสถานศึกษาและจำนวนครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา... 47
2	จำนวนสถานศึกษาที่แบ่งตามขนาดของจำนวนครูในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 48
3	แสดงจำนวนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 62
4	จำนวนและร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำแนกตามสถานภาพ..... 69
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 1 การวางแผนอัตรากำลัง 70
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 71
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด พระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 3 การขอรับใบอนุญาตและ การขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 73
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านภารกิจที่ 4 การกำหนดตำแหน่งและ วิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 74
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 5 การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา 75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 13 การดำเนินการทางวินัย 88
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 14 การออกจากราชการ 91
19	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ..... 94
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 1 การวางแผนอัตรากำลัง 95
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 97
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 3 การขอรับใบอนุญาตและ การขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 99
23	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 4 การกำหนดตำแหน่งและ วิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 100
24	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 5 การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา 101

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
25	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 6 การย้ายข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา 102
26	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 7 การเปลี่ยนแปลงสถานภาพ วิชาชีพ 103
27	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 8 การพัฒนาและการศึกษาต่อ 104
28	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 9 การประเมินผลการปฏิบัติงาน 106
29	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 10 การยกย่องเชิดชูเกียรติ มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ 107
30	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 11 เงินเดือน ค่าตอบแทน และ การเลื่อนขั้นเงินเดือน 108
31	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 12 งานทะเบียนประวัติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
32	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 13 การดำเนินการทางวินัย	112
33	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านภารกิจที่ 14 การออกจากราชการ	115
34	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แยกเป็นระดับความเป็นไปได้ของแนวทาง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	117

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แนวความคิดเกี่ยวกับภูมิหลังของการวิจัย	5
2 แสดงแนวคิดและหลักการที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	54
3 แสดงที่มาของการประมวลและการสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย	56
4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	59
5 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง	61
6 สรุปความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารงานบุคคล ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	131